

Muistovuosi 1918 / Päätösseminaari 4.12.2018

AVAUSSANAT / Juha Sipilä

Hyvät seminaarivieraat,

Tänään saloissa liehuvat siniristiliput suomalaisen demokratian kunniaksi. Päivälleen sata vuotta sitten, 4.12.1918, Suomessa alkoivat ensimmäiset yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen perustuneet kuntavaalit.

Uusi kuntavaalilaki oli hyväksytty yltyvien levottomuuksien keskellä marraskuussa 1917, ja kuntavaalit piti järjestää alkuvuodesta 1918. Yhteiskunnallisen kriisin kärjistyminen sisällissodaksi johti kuitenkin vaalien siirtymiseen.

Uurnille käytiin lopulta joulukuussa vaikeassa ja poikkeuksellisessa tilanteessa. Maailmansodan ja sisällissodan jälkeen maa oli surkeassa kunnossa. Jokapäiväisestä leivästä oli pulaa ja sodan tuhoja oli korjattavana joka puolella. Nuorena valtiossamme elettiin monin tavoin kriisitunnelmissa, ja tämä heijastui myös vaaleihin.

Vaalipäivä vaihteli kunnittain, eikä koko toimitus suinkaan sujunut yhdessä päivässä nykyvaalien tavoin. Viimeisissä kunnissa äänestys tapahtui vasta yli kuukauden päästä vaalien käynnistymisestä, hyvän matkaa tammikuun puolella 1919.

Ensimmäisillä kuntavaaleilla oli kansakunnallemme käännteentekevä merkitys. Ne olivat sisällissodan jälkeen ensimmäinen askel kohti demokraattista päätöksentekoa ja yhteistä näkemystä tulevaisuudesta. Vaaliurnille kävivät sodan molemmat osapuolet, ja myös se osa kansasta, joka oli pysytellyt erimielisyyksien ulkopuolella. Vaalien jälkeen istuttiin yhteisten pöytien ääreen päättämään yhteisistä asioista. Tämä on Suomen vahvuus.

Hyvät ystävät!

Sisällissodan vaikutukset suomalaisiin ja suomalaiseen yhteiskuntaan olivat syvät ja pitkäkestoiset. Vihan, väkivallan ja surun aiheuttamien haavojen paraneminen on kestänyt näihin aikoihin saakka.

Sovintopolitiikan ja kansallisen eheyden tarina on myös ihme. Sadassa vuodessa rutiköyhästä ja keskenään sotivasta kansasta kasvoi yksi maailman tasa-arvoisimpia ja hyvinvoivimpia maita. Suomalaiset tekivät sen yhdessä.

Sadan vuoden takaista sisällissotaa ja maamme itsenäisyyden alkuaikojä on kuluvana vuonna muisteltu monin tavoin. Eri foorumeilla käyty keskustelu on syventänyt ymmärrystämme tapahtuneesta ja ansiokas historiantutkimus on tuottanut paljon uutta tietoa. Valtioneuvosto on halunnut tehdä sisällissodan muistovuodesta eheyden ja sovinnon vuoden. Päättyvän Muistovuoden myötä olemme pystyneet löytämään uusia näkökulmia itsenäisyyden ajan vaikean alun tarkasteluun. Toivon, että tämä seminaari on yksi sellainen hetki.

Arvoisat kuulijat!

Eheyden tavoittelu on ollut 100-vuotiaan Suomen suuri linja. Tänä päivänä työn tekeminen ja kokemus siitä, että voi vaikuttaa omaan elämäänsä ovat keskeisimpiä tekijöitä eheyden takaamiseksi. Eheyden vaaliminen merkitsee myös sitä, että kunnioitamme toinen toisiamme. Suomalaisten on voitava kokea, että minulla on oma osani ja oma merkityksellinen tehtäväni tässä maassa.

Päätänkin puheenvuoroni senaattori, Maalaisliiton Kyösti Kallion sanoihin sadan vuoden takaa. Kallion sanoja voi pitää itsenäisen Suomen tienviitoituksena, joka on toiminut valtionjohdon yhteiskuntamoraalisena ohjenuorana vuosikymmenten läpi.

”Meidän on luotava sellainen Suomi, jossa ei ole punaisia eikä valkoisia, vaan ainoastaan isänmaataan rakastavia suomalaisia, Suomen tasavallan kansalaisia, jotka kaikki tuntevat olevansa yhteiskunnan jäseniä ja viihtyvät täällä.”

Nämä sanat velvoittavat meitä kaikkia toimimaan eheyden ja sovinnon puolesta.

Tervetuloa.

Päätössanat / Paula Lehtomäki

Arvoisa pääministeri,
Hyvät seminaarivieraat

Lähes kaksi vuotta sitten, vuoden viimeisenä iltana 2016 käynnistimme itsenäisyyden satavuotisjuhlinnan. Juhlavuosi täyttyi tuhansista tapahtumista ennenäkemättömän monien ihmisten osallistuessa yhteisiin juhliin.

Sisällissodan muistovuosi on ollut hyvin tunnelmaltaan hyvin toisenlainen, mutta molempia olemme kansakuntana kyenneet viettämään yhdessä. Yhdessä iloiten satavuotiaasta Suomesta – yhdessä muistaen sen suurinta tragediaa. Tänäkin täällä Säätytalolla vaikeaa ja tärkeää aihetta on käsitelty keskustellen, kuunnellen ja näkemyksiä vaihtaen. Keskustelu laajentaa kuvaamme tapahtuneesta.

Valtioneuvoston kanslian puolesta haluan kiittää kaikkia, jotka panoksellaan ovat olleet myötävaikuttamassa juhlavuoden ja muistovuoden viettoon.

Tänään päätämme itsenäistymiseen ja sen alkutaipaleeseen liittyvien tapahtumien tilaisuuksien sarjan. Mielestäni se tapahtuu juuri niin arvokkaasti kuin Muistovuoden henkeen sopii – ja juuri niin nykyisyyteen ja eteen päin katsoen, kuin tulevaisuuden rakentaminen vaatii. Kiitokset kaikille alustajille.

Itsenäistymisen vaiheisiin kuuluu vielä yksi merkittävä satavuotispäivä: hallitusmuodon synty kesällä 1919. Heinäkuussa satavuotta täyttävä hallitusmuoto on suomalaisen parlamentaarisen perustuslaillisuuden perusta. Keskeiset valtiolliset instituutiot – eduskunta, valtioneuvosto ja tasavallan presidentti – tulevat huomioimaan satavuotispäivän. Yhdessä, kuten satavuotisteemaan sopii.

Arvoisat kutsuvieraat,

Itsenäisyyden juhluvuosi Suomi100 vahvisti kyselynkin mukaan suomalaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Uskon, että Muistovuosi1918 on yhteisin ponnisteluin onnistunut rakentamaan eheyttä ja sovintoa, kuten sen tavoitteena oli. Meillä on myös aiempaa parempi ymmärrys yhteisestä menneisyydestämme.

Suomi on monin mittarein mitattuna yksi maailman menestyksekkäimpiä ja asukkailleen parhaimpia maita. Tulevien vuosien ja vuosikymmenten haasteissa riittää kaikille työtä. Demokratia, tasa-arvo ja yhteinen päätöksenteko tarjoavat siihen työhön lujan perustan.

Toivotan voimia ja innoitusta yhteisen tulevaisuutemme rakentamiseen!